

1. M. J. DECELLE fait circuler un tube contenant des larves d'Ephémères et présente la communication suivante:

EPHEMERES PEU CONNUS DES COMORES

par J. Decelle

Cinq larves de *Prosopistoma* sp. (Ephemeroptera, Prosopistomatidae) ont été récoltées par M. R. JOCQUE dans l'archipel des Comores : île d'Anjouan : Limbi, 250 m alt., sous des pierres dans la rivière Jomani, 4-XII-1983 (2ème expédition zoologique belge aux Comores).

Des larves de ce genre ont été décrites des environs de Paris en 1762 par Geoffroy dans un genre d'insecte *Binoculus* non valable d'après les règles de la nomenclature zoologique, bien que l'espèce ait été désignée *foliaceus* par Fourcroy en 1785. En 1833, Latreille considère ces larves comme des Crustacea Branchiopodes et crée le genre *Prosopistoma* y incluant l'espèce *foliaceus* FOURCROY, 1785 sous le nom de *punctifrons* LATREILLE et y plaçant une nouvelle espèce de Madagascar : *Prosopistoma variegatum*. Ce n'est qu'en 1871 que Joly reconnut la vraie nature de ces larves comme stade immature d'un Ephemeroptera.

L'erreur de Latreille est bien compréhensible en raison des particularités morphologiques de ces larves. Leur avant-corps est très largement recouvert d'une carapace masquant la segmentation normale.

La validité de *Prosopistoma* par rapport à *Binoculus* a fait l'objet d'analyses contradictoires par Demoulin (1954) et Hubbard (1979).

Le genre *Prosopistoma* est maintenant connu de diverses régions de l'Ancien Monde : Europe, Proche-Orient, Afrique continentale, Madagascar, S.-E. Asiatique, Australie. Une quinzaine d'espèces sont décrites mais la plupart uniquement à l'état larvaire, fort peu au stade adulte. Une mission hydrobiologique autrichienne a récemment signalé la présence de ce genre à Anjouan dans les Comores (Starmühlner, F., 1979, Ann. naturhist. Mus. Wien, 83 : 621-758) où notre collègue Jocqué l'a retrouvé.

2. M. G. BOOSTEN soulève le problème de la récolte massive des Carabes protégés en Région Flamande et leur proposition à titre onéreux en France par certains entomologistes de notre pays. Une lettre sera adressée par le Conseil aux Autorités compétentes. Il nous entretient ensuite des difficultés qu'il rencontre dans son projet de sauvegarde de la gare de Muno et demande l'appui de la Société.

3. Dhr. K. HOFMANS toont een reeks diapositieven van Orthoptera uit het natuurpark 'Viroin-Hermeton' ter illustratie van de volgende mededeling.

DE ORTHOPTERA-FAUNA (ENSIFERA EN CAELIFERA) VAN HET NATUURPARK 'VIROIN-HERMETON'

door K. Hofmans en B. Barenbrug. °

In het kader van een algemene inventarisatie van flora en fauna van het natuurpark 'Viroin-Hermeton', werd in 1984 gestart met een studie van de Orthoptera-fauna. Tijdens de zomer en herfst van dat jaar werden verscheidene excursies ondernomen naar twee van de vier geomorfologische streken waarin het natuurpark gelegen is : de 'Kalkfagne' en de 'Ardennen'. Voor de situering en de algemene beschrijving van het natuurpark verwijzen we naar Anon (1980). De sprinkhanen en krekels werden vooral opgespoord

° Laboratorium voor Algemene Dierkunde (Dir. Prof. Dr. W. Verheyen), R. U. C. Antwerpen, Groenenborgerlaan 171, 2020 Antwerpen.

voortgaand op het geluid dat ze voortbrengen. Ze werden gevangen met een insectennet en van elke soort werden een tweetal exemplaren meegenomen om de veldterminaties, verricht met Duijm & Kruseman (1983), in het laboratorium te controleren met Harz (1960) en Chopard (1951).

Soortenlijst.

ENSIFERA	kalk- fagne	Arden- nen
Phaneropteridae		
Leptophyes punctatissima (Bosc, 1792)	*	*
Meconemidae		
Meconema thalassina (DEGEER, 1773)	*	*
Tettigoniidae		
Tettigonia viridissima (LINNAEUS, 1758)	*	*
Pholidoptera griseoptera (DEGEER, 1773)	*	*
Platycleis albopunctata (GOEZE, 1778)	*	
Metrioptera brachyptera (LINNAEUS, 1761)	*	
Metrioptera bicolor (PHILIPPI, 1830)	*	
Metrioptera roeselii (HAGENBACH, 1822)		*
Gryllidae		
Acheta domestica (LINNAEUS, 1758)	*	*
Nemobius sylvestris (BOSC, 1792)	*	*
CAELIFERA		
Acrididae		
Oedipoda caerulescens (LINNAEUS, 1758)		*
Chrysochraon dispar (GERMAR, 1835)	*	*

Stenobothrus lineatus (PANZER, 1796)	*	
Omocestus viridulus (LINNAEUS, 1758)	*	*
Omocestus ventralis (ZETTERSTEDT, 1821)	*	*
Chortippus sp.		*
Chortippus brunneus (THUNBERG, 1815)	*	*
Chortippus biguttulus (LINNAEUS, 1758)	*	*
Chortippus dorsatus (ZETTERSTEDT, 1821)	*	
Chortippus paralellus (ZETTERSTEDT, 1821)	*	*
Myrmelectettix maculatus (THUNBERG, 1815)	*	*
Gomphocerippus rufus (LINNAEUS, 1758)	*	

Discussie

In het totaal werden 22 soorten Orthopteren, Tetrigidae niet inbegrepen, verzameld tijdens deze studie. Van één soort, Chortippus dorsatus, is zojuist de eerste vindplaats in België gepubliceerd (De Vriese, 1984) en van enkele andere soorten; Gomphocerippus rufus, Chrysochraon dispar, Metrioptera bicolor en M. roeselii, waren tot voor 1984 slechts enkele vindplaatsen bekend (Duijm & Kruseman, 1983).

Uit deze studie is ook gebleken dat er een duidelijk verschil is tussen de Orthoptera-fauna van de Ardennen en die van de kalkfagne. Algemeen kan men stellen dat de sprinkhanen- en krekel-fauna van de kalkfagne rijker is dan die van de Ardennen. Zes soorten vonden we enkel in de kalkfagne terwijl anderzijds drie soorten in de Ardennen voorkomen die nog niet werden aangetroffen in de kalkfagne. Interessant om nog te vermelden is dat de vindplaats van Metrioptera roeselii in de Ardennen, goed aansluit met de meer zuidelijk gelegen vindplaatsen in Noord-Frankrijk van deze soort. (Duijm & Kruseman, 1983).

Literatuurlijst

- ANON. (1980). Le parc Naturel Viroin-Hermeton. Aspects Généraux.- Centre Marie-Victorin, Vierves-sur Viroin. 98 pp.
- CHOPARD, L. (1951). Orthoptéroïdes. Faune de France 56, 359 p.
- DE VRIESE, H. Aanvullende gegevens over de verspreiding van Orthoptera in België. Bull. Anns Soc. r. belge Ent 120.
- DUIJM, M. en KRUSEMAN G. (1983). De krekel en Sprinkhanen in de Benelux. Bibliotheek van de K. N. N. V. 34, 186 p.

HARZ, K. (1960). Geradflügler oder Orthopteren (Blattodea, Mantodea, Saltatoria, Dermaptera). Die Tierwelt Deutschlands 46, 1-232.

4. Dhr. H. DEVRIESE geeft een uitvoerige uiteenzetting over de verspreiding van Orthoptera in België

AANVULLENDE GEGEVENS OVER DE VERSPREIDING VAN ORTHOPTERA IN BELGIE

door H. Devriese

Vorig jaar werd gestart met het verzamelen van verspreidingsgegevens over de Belgische Orthoptera. Deze eerste reeks aanvullingen is afkomstig uit het bewerken van een gedeelte van de verzamelingen van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen te Brussel (Coll. KBIN) en de Faculté des Sciences Agronomiques de l'Etat te Gembloux (Coll. Gembloux), ook eigen vangsten van de laatste vijf jaar zijn opgenomen. Vier soorten zijn nieuw voor de Belgische fauna.

TETTIGONIIDAE

Phaneroptera falcata (PODA)

Buzenol 11-IX-1974, 1 vr., man. (A. Sprumont, coll. KBIN)

De enige gepubliceerde vindplaats was totnogtoe Lamorteau-Torgny, waar de soort recent (27-VIII-1982, H. Devriese) opnieuw werd aangetroffen.

Conocephalus discolor (THUNBERG)

De Panne 28-VIII-1979, 1 man. (H. Devriese); Oisy 26-VII-1976, 1 vr. (P. Dessart, coll. KBIN)

Het was te verwachten dat deze soort, die nog maar enkel uit Virton en Torgny bekend was, ook aan de Belgische kust te vinden zou zijn. Zij komt immers vrij algemeen voor aan de zuidkust van Engeland. Tot deze soort rekenen wij ook twee larven, die door E. de Sélys-Longchamps werden verzameld te De Panne. Eén ervan bevindt zich in de verzamelingen van het KBIN, het andere maakt deel uit van de verzameling van onze vereniging.

Conocephalus dorsalis (LATREILLE) forma burri

Gedurende de zomer van 1982 waren uitzonderlijk veel exemplaren van de langvleugelige vorm van C. dorsalis te vinden. Zo troffen wij er aan te Baasrode (23.VIII.1982), Neder-Over-Heembeek (7-VIII-1982), Grimbergen (4-IX-1982), Wemmel (16-VIII-1982) en Stockem (29-VIII-1982). De drie voorgaande jaren hadden wij er nergens gevonden.

Platycleis tessellata (CHARPENTIER) Belg. nov. sp.

Tussen de exemplaren van Platycleis albopunctata (GOEZE) in de verzamelingen van het KBIN vonden wij één wijfje van deze kleine soort, gevangen in augustus 1958 te Torgny door E. Derenne. Behalve één plaats in het Groothertogdom Luxemburg (Koedange), bevinden de dichtstbijzijnde vindplaatsen zich in de Rijnvallei (Kaiserstuhl en Alsace).

Metriopectera bicolor (PHILIPPI)

Bure VIII.1971, 1 vr. (J. Cools, coll. KBIN); Feschaux VIII.1942 1 vr., (J. Verbeke, coll. KBIN); Tellin 20.VIII.1971, 2 man. (J. Cools, KBIN); Nismes 27.VII.1981, 1 vr. (H. Devriese); Stockem 29.VIII.1982, 1 man. (H. Devriese); Han-sur-Lesse 29.VIII-1982, 1 man. (H. Devriese); Habay-la-Neuve 2.IX.1983, 1 man. (H. Devriese); Anlier 2.IX.1982, 1 man. (H. Devriese).